

Др Милица Вучковић,*
Доцент Правног факултета,
Универзитет у Нишу

ОРИГИНАЛНИ НАУЧНИ РАД
doi:10.5937/zrpfm0-23223

UDK: 347.426(497.11)
Раđ примљен: 18.09.2019.
Раđ прихваћен: 28.10.2019.

ОСИГУРАЊЕ ОД ОДГОВОРНОСТИ ЗА ИМИСИОНУ ШТЕТУ**

Апстракт: У раду се бавимо анализом решења из чл. 156 Закона о облигационим односима Републике Србије о ограничењу износа накнаде за имисиону штету када она настане у обављању општекорисне делатности за коју је добијена дозвола надлежног државног органа. Пледирамо за укидање посебног законског привилегисања појединих категорија имитената и за могућност да се инхибирање штетниково корисне активности спречи помоћу института осигурања од одговорности.

Кључне речи: имисиона штета, еколошка штета, осигурање од одговорности за штету.

1. Увод

Ово истраживање инспирисано је одредбом чл. 156, ст. 3 ЗОО-а¹, о ограничењу износа накнаде штете у ситуацијама када имисије потичу од општекорисне делатности за коју је добијена дозвола надлежног државног органа. То решење најпре лишава суседа погођеног имисионим узнемиравањем и имисионом штетом механизма превентивне заштите, а потом му ускраћује и натуралну реституцију, приморавајући га да, уз одређену накнаду трпи имисије. Ово наликује “куповини” друштвеног развоја по цену трпљења повреда грађанских субјективних права која, по судијској оцени равнотеже интереса, треба, у конкретном случају, да узмакне пред друштвено корисним имитентом. У таквој пракси, није, макар и егземпларно, прецизирано кога треба сматрати вршиоцем општекорисне

* milica@prafak.ni.ac.rs

** Раđ је резултат истраживања на пројекту «Усклађивање права Србије са правом Европске уније», који финансира Правни факултет Универзитета у Нишу.

1 Закон о облигационим односима Републике Србије. *Сл. лист СФРЈ*, 29/78, 39/85, 45/89, 59/89, *Сл. лист СРЈ*, 31/93.

делатности. У некадашњем социјалистичком миљеу доношења ЗОО-а, то су била сва друштвена правна лица. На данашњем степену развоја нашег правног система, неопходно је редефинисање тих преживелих конструкција.

Становиште ког се држимо у нашем истраживању је да поменуто ограничење треба укинути. Његова примена доводи до апсурдне ситуације већег вредновања неких грађанских субјективних права у односу на друга, истоврсна права, позивањем на неодређене, широке, растегљиве (и употребљиве) појмове друштвеног значаја и друштвене корисности. Тиме долазимо и до могућег грубог извртања смисла начела еколошког права “загађивач плаћа”, у смисао: “загађујте, али плаћајте”, а то се не може ни уз највећи труд уклопити у наведене појмове.

Међутим, уколико се правило о ограничењу износа накнаде имисионе штете укине, и грађанском судији да потпуна слобода да у овој области одговорности изрекне меру имовинске санкције коју сматра најприкладнијом и најефикаснијом, постоји опасност од гушења друштвено корисних, чак и неопходних активности и, консеквентно, до сузбијања сваке предузетничке иницијативе.

Због тога, у раду пледирамо за увођење специфичног модела осигурања од грађанскоправне одговорности, који би био усмерен на проблем имисионих штета, као начина да се спрече погубне последице по делатност имитента.

Најпре ћемо анализовати појам имисионе штете. Затим ћемо се бавити проблематиком грађанскоправне одговорности за имисије и имисионе штете. Након тога, да бисмо допринели аргументацији за пледирање у корист осигурања од одговорности за имисионе штете, указаћемо на правце еволуције грађанскоправне одговорности, на померање тежишта са кривиче штетника на саму чињеницу неопходности поправљања те штете и на све израженије кретање грађанскоправне одговорности у смеру превенције.

На крају рада, како нам основни мотив за истраживање и у складу са њим одабрана тема налаже, посветићемо поглавље осигурању од одговорности за имисионе штете.

2. Имисиона штета

Из различитих дефиниција појма имисија закључујемо да ови утицаји могу да се манифестују као узнемиравање у вршењу одређених грађанских субјективних права, а могу да се изразе, и (нај)чешће се изражавају кроз материјалну штету.

Имисије су материјални утицаји који се простиру са једне непокретности на суседну непокретност и утичу на коришћење те непокретности, узроковањем материјалне штете на њој, односно онемогућавањем или отежавањем вршења права својине и других грађанских субјективних права на тој непокретности, а последица су одређене људске активности која се врши на непокретности (Лазих, 2012: 118, Лазаревић, 2011: 444).

Имисије су штетљиви утицаји јер се њихово дејство састоји у узнемиравању или онемогућавању вршења грађанских субјективних права поводом непокретности (имисиона узнемиравање), и готово увек је праћено штетом (имисиона штета) (Вучковић, 2019: 69).

У француском праву, *troubles de voisinage* се дефинишу као „штете узроковане суседу (буком, димом, непријатним мирисима, потресима итд.), које се, ако премашују уобичајене сметње суседства (*les inconvenients ordinaires du voisinage*), сматрају абнормалним (*anormaux*) или прекомерним и обавезују изазивача да обештети жртву, чак и када је та сметња, односно штета, инхерентна одређеној законитој активности, као и када се ономе ко ју је проузроковао не може приписати у кривицу“ (Cornu, 2018: 1045).

Ове штете можемо назвати имисионим штетама. Дефинишемо их као штете на непокретности, штете настале повредом права на непокретностима и штете на личним добрима, као последицу недозвољених утицаја у суседским односима. Оне су пратилац свакодневног, по одређеним критеријумима уобичајеног и допуштеног коришћења непокретности. Због пренаглашених тежњи да се грађанскоправна имисиона заштита апсорбује од стране еколошког права и учини једним аспектом заштите животне средине, неретко се, ако не и редовно, имисиона штета поистовећује са еколошком штетом. Појам еколошке штете је појам који је све заступљенији у теоријским истраживањима, стручним дискусијама, законодавству, судској пракси и пракси осигуравајућих друштава, који можемо посматрати као појам сродан појму имисионе штете, али битно другачији од њега.

Еколошка штета је последица повреде животне средине као вредности по себи, независно од тога да ли је истовремено дошло до повреде неког грађанског субјективног права, односно приватног интереса (Цветић, 2014: 291 - 296). То је штета којом се “уништава или оштећује добро на ком не постоји приватноправни интерес који би се штитио правилима грађанског права” (Караникић Мирић, 2007: 465). Она је, по правилу, последица радњи које се не могу сматрати уобичајеним и свакодневним вршењем својинских овлашћења, и то, како на непокретним, тако и на покретним стварима. Дефинише се и као “знатна измена у елементима

или функционисању екосистема, или у колективној користи коју човек има од животне средине”².

3. Грађанскоправна одговорност за имисије и имисионе штете

Сви правни системи обухваћени истраживањем (француско, немачко, швајцарско, британско, српско право) одликују се више или мање развијеном регулативом и механизмима грађанскоправне заштите од прекомерних имисија. Циљ ове заштите је, првенствено, омогућавање мирног и појединачно и друштвено исплативог коришћења непокретности. (Вучковић, 2019: 118).

Грађанскоправна заштита од имисија у већини савремених права конципирана је у духу доминантне репарације, са све израженијим присуством и превентивних механизма. Елементи стварноправне и облигационоправне заштите од имисија комбиновани су да би се у најбољој могућој мери одговорило и захтевима превенције и захтевима репарације. При том, негде доминирају елементи једног или другог модела, док је другде у искључивој примени стварноправна, односно облигационоправна заштита. Треба напоменути да је и у оним правима где је предност дата стварноправним инструментима, њихово деловање често, ако не и стално, праћено деловањем облигационоправних средстава заштите од имисионе штете (Вучковић, 2019: 118)³.

Када је реч о мерама имовинске санкције за повреду грађанских субјективних права прекомерним имисијама, може се уочити заједничка црта код истраживаних права. Уравнотежавање приватног и јавног интереса, као и економске са еколошком политиком, које, по замисли, представља битну карактеристику института грађанскоправне заштите од прекомерних имисија, прераста у претерани интервенционизам општег и јавног интереса у области остваривања и заштите грађанских субјективних права.

У француском праву, начелно, првенство има натурална реституција пред новчаном накнадом. Ипак, сматра се да потпуна натурална реституција, чак и када је нужна, није могућа у случајевима када прекомерне имисије

---

2 Art. 1247 Code civil, <https://www.legifrance.gouv.fr/affichCodeArticle.do?idArticle=LEGIARTI000033019111&cidTexte=LEGITEXT000006070721&dateTexte>

3 У Француској и у земљама важења англоамеричког права у примени је облигационоправна заштита од прекомерних имисија. У швајцарском грађанском праву предвиђене су посебне стварноправне тужбе, у немачком се примењују класични стварноправни инструменти петиторне и посесорне заштите, док је у Србији примењена комбинација стварноправних и облигационоправних инструмената заштите од имисија. (Вучковић, 2019: 338-343).

потичу од делатности одобрене одлуком надлежног државног органа, због тога што би се њеним налагањем повредио принцип поделе власти (Вучковић, 2019: 128 - 131).

У праву Швајцарске, у изрицању мера имовинске санкције по суседским тужбама, судије нису везане императивом заштите претежног општег или јавног интереса на страни имитента, нити је овај императив релевантан у одређивању износа накнаде за претрпљену имисиону штету. Интервенционизам општег и јавног интереса у области грађанскоправне заштите од имисија у швајцарском праву је дошао до изражаја кроз институт експропријације суседског права (Вучковић, 2019: 154 - 160).

У немачком праву, погођени сусед може користити негативну и државинске тужбе, осим уколико није дужан да трпи имисије. Дужност трпљења (Duldungspflicht) постојаће када имисије нису прекомерне, као и онда када су прекомерне, али је имитенту предузимање мера за њихово свођење на подношљив ниво велики економски терет. У овом другом случају, сусед који мора трпети прекомерне имисије има право на правично новчано обештећење (angemessener Ausgleich im Geld), које се матра накнадом за претрпљену жртву у општем интересу. О висини накнаде за претрпљену жртву одлучује се, у начелу, по правилима која важе за утврђивање висине накнаде за експроприсану непокретност, тако да би требало да буде релевантна тржишна вредност непокретности, међутим, у реалности, накнада никада не одражава стварну вредност непокретности, већ је, по правилу, резултат поређења приватног интереса са општим добром, и власник, најчешће, добија много мањи износ од оног који би добио да му је непокретност била експроприсана (Вучковић, 2019:173 - 175)⁴.

Мере имовинске санкције у заштити од прекомерних имисија у англоамеричком праву су забрана обављања делатности од које потичу имисије (injunction) и новчана накнада штете (damages). Фактор који опредељује однос снага између натуралне реституције и новчане накнаде штете је јавни или општи интерес, односно економска снага имитента. Судије англоамеричког правног поднебља имају за нијансу више смелости од својих европскоконтиненталних колега да искажу негативан став о таквој пракси (Вучковић, 2019: 202 - 205).

---

4 Оно што посебно пада у очи јесте да се грађанскоправни захтев за претрпљену жртву и граничне вредности имисија, односно емисија, из еколошких прописа, предвиђене BGB-ом као један од параметара прекомерности, међусобно искључују, а стоје заједно у истом параграфу. Примена овог захтева показује да, чак и када су имисије прекомерне по мерилима граничних вредности за емисије јавног права, корисник непокретности ће морати да их толерише уз правично обештећење, уколико имитент не може економски да поднесе мере за умањење имисија.

3.1. Грађанскоправна заштита од имисија у српском праву

У праву Републике Србије, у грађанскоправној заштити од имисија примењују се одредбе ЗОСПО⁵-а, о негативној и државинским тужбама, и одредбе чл. 156 ЗОО-а о захтеву да се уклони опасност штете. На овом месту, нећемо се задржавати на класичној стварноправној заштити од имисија. Усредсредимо се на заштиту по чл. 156 ЗОО-а.

Одредбама овог члана регулисана су четири захтева: 1) захтев за уклањање извора опасности, односно захтев за уздржавање од делатности (чл. 156, ст. 1 ЗОО), 2) захтев за предузимање одговарајућих мера у циљу спречавања наступања штете или узнемиравања (чл. 156, ст. 2 ЗОО), 3) захтев за накнаду штете која прелази нормалне границе (чл. 156, ст. 3 ЗОО) и 4) захтев за предузимање друштвено оправданих мера за спречавање наступања штете или за њено смањење (чл. 156, ст. 4 ЗОО).

У случају претње наступања знатније имисионе штете, може се, по чл. 156, ст. 1, захтевати уклањање извора опасности штете, односно уздржавање од делатности од које потиче имисионо узнемиравање или опасност имисионе штете, уколико се то узнемиравање, односно штета, не може спречити одговарајућим мерама. Захтев, који по логици ствари, треба да иде пре овог захтева, јесте захтев да се предузму одговарајуће мере за спречавање имисионог узнемиравања и имисионе штете.

Уколико имисионо узнемиравање или имисиона штета потичу од општекорисне делатности за коју је добијена дозвола надлежног државног органа, не може се захтевати уклањање извора опасности, нити престанак обављања делатности. Може се захтевати само накнада штете која прелази нормалне границе, као и предузимање друштвено оправданих мера за спречавање штете или њено смањење. То је битан недостатак наведених одредаба, који неизоставно треба уклонити. Знатно умањује ефикасност ове заштите, и то пред највећим имитентима и загађивачима животне средине. У највећем броју случајева, радиће се о делатностима чије обављање подлеже претходној оцени ризика по животну средину, која је услов за давање дозволе за рад. На тај начин су ови имитенти заштићени самом чињеницом да имају дозволу за рад, а општа корисност се претпоставља, будући да већина делатности које подлежу оцени ризика јесу друштвено корисне (нпр. производња енергије, екстракција и прерада сировина, управљање отпадом, екстензивно сточарство итд.) (Вучковић, 2019: 259 - 263).

---

⁵ Закон о основама својинскоправних односа Републике Србије. *Сл. лист СФРЈ*, 6/80, 36/90, *Сл. лист СРЈ*, 29/96 и *Сл. гласник РС*, 115/05 - др. закон.

Овако заузетом позицијом знатно се угрожава ефикасност грађанскоправне имисионе заштите и онемогућава се пуна реализација њеног потенцијала. Он се огледа у омогућавању мирног и појединачно и друштвено исплативог коришћења непокретности, и кроз то, очувању и обнављању потенцијала ове врсте ствари, као једног од најважнијих ресурса сваког друштва. Она формира заштитни омотач око приватноправне сфере непокретности и вредности права својине и њеног објекта, и то на специфичан начин-мирећи класични апсолутизам стварних права са њиховом социјалном функцијом, обогаћеном новом-еколошком димензијом. Истовремено, њоме се може постићи правична расподела користи и терета у коришћењу различитих непокретности, уз уважавање друштвене вредности сваког појединог вида тог коришћења, чак и без непотребно и штетно гломазног терета општег и јавног интереса.

На ову констатацију може се надовезати питање: на који начин се подједнако уважава друштвена вредност сваког појединог вида коришћења непокретности, ако се имитенту намеће терет потпуне накнаде имисионе штете и он доводи у опасност да потпуно обустави своју делатност? Трагање за одговором на то питање можемо започети у причи о еволуцији грађанскоправне одговорности.

4. Еволуција грађанскоправне одговорности

Друштво се одувек супротставља нарушавању комутативне и дистрибутивне правде у приватноправним односима. Еволуција одговорности се одвија од “радикално субјективног пола”, где је нагласак на санкционисању штетника, ка “објективизацији одговорности”, где је нагласак на положају оштећеног и на његовом обештећењу (Thibierge, 1999: 564). Правила о грађанскоправној одговорности и о поправљању штете су у том еволуирању била моделована најпре према кривици штетника. У римском праву, одговорност по основу кривице доживљава свој процват, а потом и бурну ренесансу током XIX века (Стојановић, 1992: 1182 - 1187). Каузална одговорност, која је, чинило се, била потпуно избрисана са историјске позорнице са развијањем римског права, појављује се поново, такође у XIX веку, у новом облику, са новим теоријским образложењем. Фокус је и даље на штетнику, али не по принципу да ко узрокује штету одговара за њу, без обзира на неке друге чиниоце, већ сада по принципу «Qui casse les verres les paie»⁶ (Ко поломи чаше, плаћа их). То је принцип сопствене одговорности за ризик створен и одржаван сопственом корисном активношћу.

---

6 <http://www.expressions-francaises.fr/expressions-q/3400-qui-casse-les-verres-les-paie.html>.

Такође, овим је друштво показало да се грађанскоправно прилагодило новим цивилизацијским захтевима помахниталог франкенштајновског техничког и технолошког развоја.⁷ На крају, тријумфује идеја гаранције и потпуног фокусирања на жртву и императив поправљања претрпљене штете. Крајем XX века, са експанзијом еколошких и других тешких, дифузних и готово непоправљивих штета, јачају ставови о неопходности превентивног моделовања грађанскоправне одговорности. Превенција се показује као једини начин ношења са штетама које није могуће поправити, против којих је управо она-превенција, једини ефикасан лек (Thibierge, 1999: 565 - 568). У том кретању и у датим околностима, негде на прелазу из «индивидуалне сфере, сфере кривице и поправљања», у «социјалну сферу, сферу ризика, гаранције и обештећења» долази до развоја идеје о осигурању од одговорности за штету (Thibierge, 1999: 580). Осигурање од одговорности за штету, услед немоћи човека и његових организација да се изборе са претешким захтевима успешног и испуњеног живота у савременом свету, добија све више на значају.

Поред заштитне функције, осигурање од одговорности врши и превентивну функцију. Путем осигурања, потенцијални штетник обезбеђује своју делатност и своју имовину од некад претешких последица грађанскоправне одговорности за штету. Али, то исто осигурање подстиче га на предузимање мера за спречавање наступања штете или њеног погоршања. Тиме право осигурања потврђује своју социјалну функцију, која постаје све значајнија у односу на социјалну улогу грађанскоправне одговорности за штету (Мркшић, Петровић, Иванчевић, 2014: 136 - 139).

5. Осигурање од одговорности за имисионе штете

У овом поглављу укратко ћемо се осврнути на француски модел осигурања од грађанскоправне одговорности за повреде нанете животној средини трећих лица, будући да су осигуравајуће компаније у овој држави, врло брзо након што је, 2016. године, у Грађански законик изменама уведен појам еколошке штете, понудиле одговарајуће пакете осигурања за ове врсте штета.

Иако се чини да су у теорији и пракси француског права имисионе и еколошке штете јасно међусобно разграничене (Грађански законик никад није ни садржао појам имисионе штете, а о одговорности суседа за њихово

---

7 «После статичког човека дошло је биће које изгледа да припада другој раси, које се креће без престанка, било ради својих послова, било из задовољства и које ствара у овом циљу машине дивне и брзе, но које могу да буду узрок страшних катастрофа.» (Жосеран, 1992:1166)

проузроковање више и нема конкретних одредаба-грађанскоправна имисиона заштита остала је тамо где је и настала-у судској пракси), то није увек случај у пракси осигуравајућих друштава (што не мора бити лоше, с обзиром да се ризици штета, и имисионих и еколошких, раздвајају у више целина, чиме се омогућава и већа заштита). У њиховој пракси разликују се три категорије одговорности повезаних, непосредно или посредно, са угрожавањем и деградацијом животне средине: грађанскоправна одговорност за еколошке штете, грађанскоправна одговорност за штете нанете нечијој животној средини, које се појмовно у великој мери подударају са имисионим штетама и тзв. еколошка одговорност-која је одговорност загађивача диктирана принципом «загађивач плаћа», и не представља грађанскоправну, већ чисто еколошку одговорност⁸.

Ипак, поменути модел осигурања од одговорности за штету нанету нечијој животној средини врло је близак нашој идеји о моделу осигурања од грађанскоправне одговорности за имисионе штете.

Та одговорност односи се на ситуације у којима је делатност предузећа извор загађења којим је проузрокована штета (имовинска и неимовинска) суседству тог предузећа, било појединцима, било другим предузећима. Загађење о ком је реч може бити тренутно и изненадно, манифестовано одмах након одређеног генеришућег догађаја, или постепено и континуирано, када се његови ефекти константно развијају током времена. Осигурањем од ове одговорности, у пракси француских осигуравајућих друштава, покривају се случајеви проузроковања имовинских и неимовинских штета трећим лицима загађењем које потиче од делатности предузећа или његових производа, хитни трошкови неутрализације, изолације и елиминације непосредне и извесне опасности наступања штете на добрима трећих лица, трошкови које осигураник поднесе у циљу заштите своје делатности (нпр. деконтаминација земљишта), као и губици који су у вези са тим претрпљени (нпр. измакла добит због привременог обустављања рада). Такође, постоје ризици који су изричито искључени, односно случајеви штета које се не покривају овим обликом осигурања. Поред тра-

---

8 В. сајт Француске осигуравајуће федерације - Fédération Française de l'Assurance; <https://www.ffa-assurance.fr> и чланке на том сајту: La responsabilité environnementale et l'assurance des entreprises, <https://www.ffa-assurance.fr/infos-assures/la-responsabilite-environnementale-et-assurance-des-entreprises>, од 18.02.2019. године, посећено 25.08.2019. године, у 11:51; La responsabilité civile atteinte à l'environnement (RCAE) et l'assurance des entreprises, <https://www.ffa-assurance.fr/infos-assures/la-responsabilite-civile-atteinte-environnement-rcae-et-assurance-des-entreprises>, од 19.06.2019. године, посећено 25.08.2019. године, у 11:00; Le préjudice écologique et l'assurance des entreprises, <https://www.ffa-assurance.fr/infos-assures/le-prejudice-ecologique-et-assurance-des-entreprises>, од 28.01.2019. године, посећено 25.08.2019. године, у 12:00.

диционалне штете која већ постоји у тренутку закључења уговора, то су штете нанете суседству због недостатака у одржавању инсталација и опреме и због непридржавања прописаних мера предострожности (нпр. мере везане за одлагање отпада) и штете од хроничног загађења потеклог од нормалног функционисања предузећа⁹.

Очигледно се појам штете нанете животној средини одређеног лица и појам имисионе штете не поклапају до краја у пракси француских осигуравајућих компанија, јер, управо маркантна црта имисионих штета јесте то да потичу од нормалног, за одређену врсту и намену непокретности и одређену врсту делатности, уобичајеног коришћења непокретности. Ипак, представљени модел осигурања би могао бити прихваћен и као вид осигурања од грађанскоправне одговорности за имисионе штете. Оне јесу пратилац свакодневице у животу појединаца при коришћењу непокретности, као и у пословању многих врста привредних субјеката. Међутим, кључна претпоставка грађанскоправне одговорности за имисије је прекомерност. Прекомерност имисија није свакодневна и уобичајена, већ она симболише екцес, екстремност у нормалном и свакодневном вршењу својинских овлашћења на непокретности. Реализација грађанскоправне одговорности за имисије може имати тешке последице по имовинску ситуацију и делатност имитента. Наведено сматрамо довољним разлогом да се проузроковање имисионе штете посматра као реализација ризика у осигурању, достојна пажње.

7. Закључак

Према садашњем стању ствари, грађанскоправна заштита од имисија креће се између превенције и репарације. Док је све већи број гласова у прилог превенције, а доминантна репарациона политика решава дилему између натуралне реституције и новчане накнаде, дотле обе идеје узмичу пред јавним и општим интересом. Најбоља илустрација за то је постојећа одредба Закона о облигационим односима Републике Србије, којом се привилегишу општекорисне делатности за које је добијена дозвола надлежног државног органа. Пред оваквим имитентима оштећеном суседу ускраћене су, у већини случајева, и превенција и репарација, и они се морају задовољити одговарајућим износом накнаде, тачније накнадом штете која прелази «нормалне границе». Које су општекорисне делатности нигде није прецизно и јасно одређено, а нигде нису дефинисани ни критеријуми

⁹ La responsabilité civile atteinte à l'environnement (RCAE) et l'assurance des entreprises, <https://www.ffa-assurance.fr/infos-assures/la-responsabilite-civile-atteinte-environnement-rcae-et-assurance-des-entreprises>, од 19.06.2019. године, посећено 25.08.2019. године, у 11:00.

за утврђивање величине штете, односно износа накнаде, који прелазе нормалне границе.

Мишљења смо да је пракса привилегисања појединих имитената штетна по једнакост у вршењу грађанских субјективних права и подједнако штетна за друштво као целину.

Један од основних аргумената бранилаца интервенционизма јавног и општег интереса у вршење и заштиту грађанских субјективних права јесте да би натуралном реституцијом или интегралном новчаном накнадом претрпљене штете имитент био доведен до пропасти. Та позиција донекле је оправдана, с обзиром да имисионе штете потенцијално могу много коштати имитенте.

Да би се то избегло, сматрамо да би, уз укидање привилегишућих правила, требало у наше право увести одређени модел осигурања од грађанско-правне одговорности за имисије. Тиме би се омогућило постизање правичне равнотеже у вршењу грађанских субјективних права. Ако се остане при постојећим решењима, а исто тако, ако се она укину, а истовремено не уведе предложени тип осигурања, та равнотежа остаће озбиљно угрожена.

Литература/References

Вучковић, М. (2019). *Грађанскоправни аспект заштите од прекомерних имисија. Докторска дисертација*. Правни факултет универзитета у Нишу.

Жосеран, Л. (1992). Еволуција одговорности. *Правни живот*. 9 - 10. 1164 - 1178.

Караникић Мирић, М. (2007). Одговорност за загађивање животне средине. *Правни живот*. 9. 455 - 479.

Cornu, G. (2018). *Vocabulaire juridique*. Paris: PUF.

Лазаревић, Д. (2011). *Службености и суседско право*. Београд: Пословни биро.

Лазих, М. (2012). Имисије и грађанскоправна заштита. *Правна ријеч*. 113 - 130.

Мркишић, Д., Петровић, З., Иванчевић, К. (2014). *Право осигурања*. Београд: Правни факултет Универзитета Унион, Службени гласник.

Стојановић, Д. (1992). Историјски развој и циљеви грађанскоправне одговорности за проузроковану штету. *Правни живот*. 9 - 10. 1179 - 1190.

Thibierge, C. (1999). Libres propos sur l'évolution du droit de la responsabilité. *Revue trimestrielle de droit civil*. 3 / juillet-septembre. 561 - 595.

Цветић, Р. (2014). Одрживи развој и еколошка штета. *Зборник радова Правног факултета у Нишу*. 68. 291 - 302.

Прописи:

Грађански законик Француске (C. civ.), Retrieved 1, September 2018 from <https://www.legifrance.gouv.fr>.

Закон о облигационим односима Републике Србије. *Службени лист СФРЈ*. Бр. 29 (1978), 39 (1985), 45 (1989), 59 (1989), *Службени лист СРЈ*. Бр. 31 (1993).

Закон о основама својинскоправних односа Републике Србије. *Службени лист СФРЈ*. Бр. 6 (1980) и 36 (1990), *Службени лист СРЈ*. Бр. 29 (1996) и *Службени гласник РС*. Бр. 115 (2005) - др. закон.

Електронски извори:

<http://www.expressions-francaises.fr/expressions-q/3400-qui-casse-les-verres-les-paie.html>.

<https://www.ffa-assurance.fr>

Milica Vučković, LL.D.,
Assistant Professor,
Faculty of Law, University of Niš

INSURANCE AGAINST LIABILITY FOR DAMAGE ARISING FROM EMISSIONS

Summary

The research presented in this paper has been inspired by the legal provision contained in Article 156 (Request to remove the risk of damage) of the Obligations Act of the Republic of Serbia. This provision envisages the limitation of the amount of damages that are awarded in situations where the nuisance (harmful emission) arises from the performance of an activity of general public interest, which has been duly authorized by the competent state authority that issued an administrative permit. That provision deprives the injured party harmed by the emission (the neighbour) of the preventive protection mechanism; second, it deprives him of the possibility of seeking natural restitution (injunctive relief), and compels him to sustain the emission in exchange for some compensation. For this reason, the author argues for the abrogation of that provision. However, if the provision is to be repealed and if the civil judge adjudicating cases in his area of tort liability is given full freedom to impose the property sanction he/she deems most appropriate and effective, such a solution implies a danger or inhibiting socially useful and necessary activities, which may consequently lead to suppressing any entrepreneurial initiative. Thus, the author proposes the introduction of a specific model of insurance against civil liability, which would specifically focus on the problem of property damage stemming from harmful emissions, as a way to prevent the detrimental effects on the economic activity of the emitter (which is generally beneficial for the community).. This would allow for a fair balance to be struck in the exercise of civil subjective rights. The balance would be seriously compromised if the the Serbian legislator keeps the existing statutory provision or if it abolishes it but fails to institute the proposed type of insurance against civil liability for damage.

Key words: emissions, damage, compensation, civil liability, insurance against liability for damage.